

Katastrof technik na NaPALMně jako víno

V cíli jsem slíbil orgům, že napíšu reportáž. Nevím, proč takové věci slibuju, když bych měl psát spíš diplomku... ale letošní NaPALMně (stejně jako všechny předchozí ročníky, na kterých jsem byl) si to prostě zaslouží. NaPALMně je nejkonzistentněji výborná šifrovačka.

Před startem

Magisterské studium se pomalu chýlí ke konci. Andrea si na noční šifrovačku před školním finišem netroufá, já si ale jeden z šifrovacích vrcholů roku nemůžu odpustit. V souvislosti s tím, že na jeden ze školních didaktických předmětů tvořím matematicko-šifráorskou aktivitu a spolužákům se to líbí, napadá mě, že bych mohl zkusit sestavit tým pouze ze spolužáků z učitelství matematiky. To se nakonec povede, takže prosím Michala, jestli bychom mohli tým Katastrof technik rozdělit na dva – čímž vzniká tým Katastrof fyzíg.

Náš tým je tedy složen z dvou tradičních členů, mě a Vojty, jednoho občasného člena – Davida, dále Dandi (1. pád Danda), která s námi byla už na vietnamské Bedně, a Saši (1. pád Saša), která byla na noční šifrovačce poprvé. Vojta pár dnů před hrou hlásí, že je nemocný a potřebuje se uzdravit do pondělí, kdy jede jako učitelský doprovod na výlet do Londýna. Nakonec se zvládne uzdravit do pátku, ale preventivně bude hrát jen první půlku hry a někdy po půlnoci se pojede domů vyspat.

Na start jedeme Vojtovým autem, Vojta totiž doufá, že se po polovině hry budeme stále nacházet v dosahu Židlochovic, aby se k autu vrátil a odvezl se domů. To mi přijde trochu naivní, ale později se dozvíte, že mu to vyšlo. Po cestě se zastavujeme v obchodě, kupujeme hlavně energiťáky a bonbony. Na startu k tomu ještě nafasujeme víno. Zanedlouho už prská ohňostroj a my trháme obálku.

Start

Klasický startovní přehršel šifer, nevím, kam se dřív dívat. Snažím se zkoncentrovat tým na vždy na jednu šifru, nejdřív vybrainstormovat, co se kde má dělat, a až pak to dělat. V některých šifrách nacházíme dvě řešení, na posledním papíře je jeden velký a spousta malých Nepomuckých, absolutně nemám šajn, jaký to dává smysl. Dand'a nám vypráví životní příběh Jana Nepomuckého. Vojtu pak napadne zkombinovat ta dvě hesla do jednoho, takže máme "přírodní ? ? ? zátky", což zní, že by mohl být korek, to by bylo pěkné heslo. Zadávám ho do systému, je to ono, takže jdeme.

Až po hře zjišťuju, jaký měl ten Nepomucký význam :) Tahle šifra mi přijde, že má dobrý nápad (mám moc rád tyhle slovní hříčky), ale byla zrealizována tak, že může být naprosto nepochopena, ale stejně vyluštna. Víc by se mi líbilo, kdyby to bez pochopení Nepomuckého bylo těžší. Ale jinak jako start fajn, vyrazili jsme docela brzo, takže nás to nakopává k dobrému hernímu tempu.

Přesun do kopce na dvojku. Sedáme si na palouk, krásně hřeje sluníčko a k tomu dostáváme šifru, která na první pohled souvisí s artefaktem – vínem. Ze zpětně nepochopitelných důvodů se rozhodnu vytasit řezák a začít tkaničky stříhat. Od začátku tak nějak tušíme, že by z toho mohla vyjít římská čísla. Místo toho, abychom se zamysleli, jak se to teda asi přečte, ztrácíme čas manuální prací, tříděním rozstříhaných pásků, obarvováním a lepením. Stejně to vede k tomu, že v tom je akorát větší zmatek než v nerozstříhaném zadání. Takže se prostě podívám, kde ty tkaničky na obou stranách etikety končí, nakreslím pár čar fixou na láhev, a když vychází Výhon, Dand'a hlásí, že to je nedaleká rozhledna.

Na trojce zabíráme přístřešek po Byli jsme 4. nasazení. Z bobulí skládáme písničku, kterou zbytek týmu zná. Nejdřív máme poskládané jen dvě sloky bez repetice a pak nám zbývá cosi, co se s tou slokou překrývá. Máme napočítané dvacetšestky. Tuším, že dává smysl si všechno pěkně vypsát, ono to většinou pomůže... tak to dělám a zjišťuju, že ten "bordel" je jen pokračování každé sloky. Takže bobule opísmenkujeme, dvojhlasně zpíváme a čteme řešení. Tato šifra mi přišla typicky napalmí. Připomínala mi loňskou 2a. Spojovat něco ze slabik je taková příjemně týmová aktivita.

Čtyřka je rychlovka. Olivy to nejsou, je to víno, takže by to mohl být schematický hrozen, jako je nakreslen na etiketě. Vida, dvacetšestka z toho jde udělat, takže paralelně zkoušíme oba způsoby opísmenkování, za pár minut odcházíme. Tematickými šiframi zatím nešetříte – hra se nám líbí čím dál tím víc!

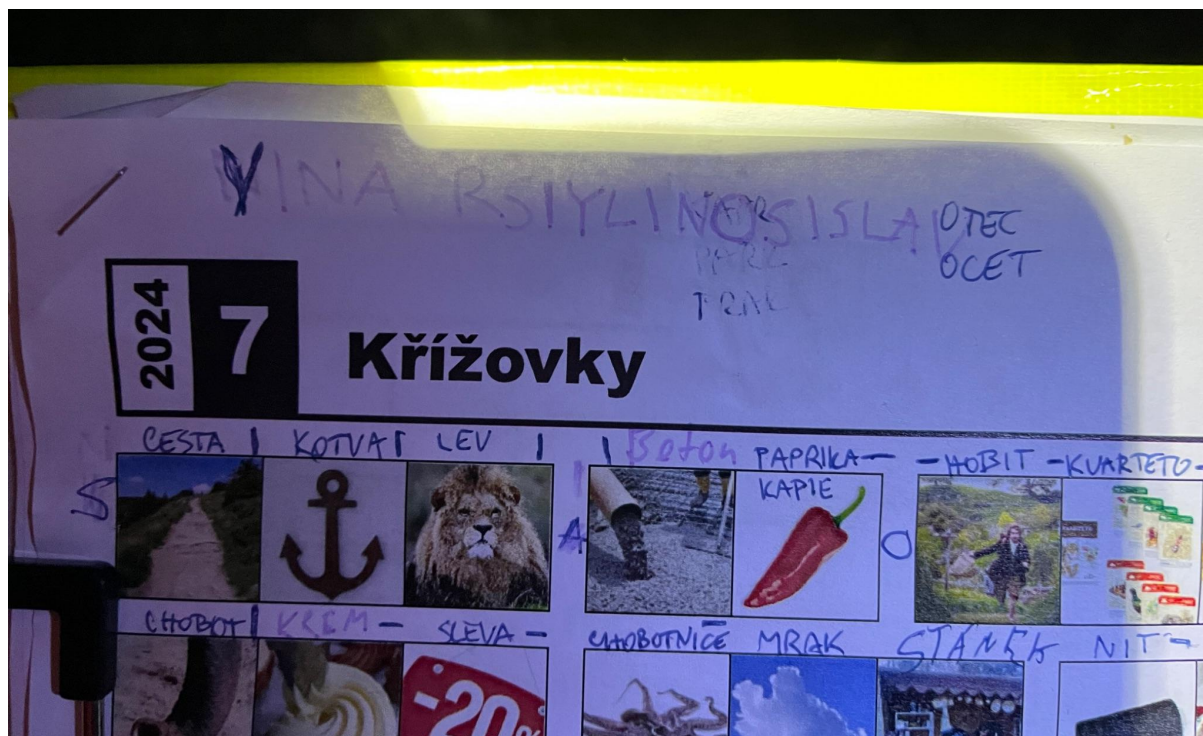
Na pětce se začíná stmívat a je tu logická úloha. Takže ideální čas pro mě se navečeřet. Zatímco tým bravurně řeší úlohu, mně nadhled při jezení kuskusu pomáhá uvědomit si, že to jsou Krycí jména. Naše nadšení ze hry stále stoupá, obarvujeme kartičky, chvíli analyzujeme poslední řádek, ale pak nám dojde i binárka. Krásně provedená šifra – logická úloha tak akorát těžká, aha-moment s krycími jmény a že tam jde binárkou schovat tolik různých písmen abecedy je fakt pěkné.

Na šestce máme první menší zásek – po pozorování, že tvary jsou písmena, zkusíme i s pomocí slovníku doplňovat slova, ale jde to ztěžka. Je zde opět 26 “hadů” včetně tajenky. Kromě toho 25 sloupců tabulky, což je stejně jako hadů bez tajenky. Bohužel se na tato pěkná čísla až moc upínáme a kvůli tomu, že slov máme doplněných tak půlku (a některá špatně), nemáme pozorování, že prázdné cesty v bludišti spojují stejná písmena. Víme, že nám něco uniká. Bereme první nápovědu (strategii máme takovou, že budeme brát vždy co nejdřív, protože v konečném pořadí nápovědy nehrají roli a pravděpodobně jich budeme mít dost do konce hry). Nápověda nás nakopává, po chvílce doplňovacího ping-pongu získáváme tajenku “Kyndlíčky Dlouhá liška v poli”. U Kyndlíčky se nyní nacházíme a vrchol Dlouhá liška při pohledu na ortofoto v poli skutečně je. Asi nám pořád něco uniká, ale vyrazíme.

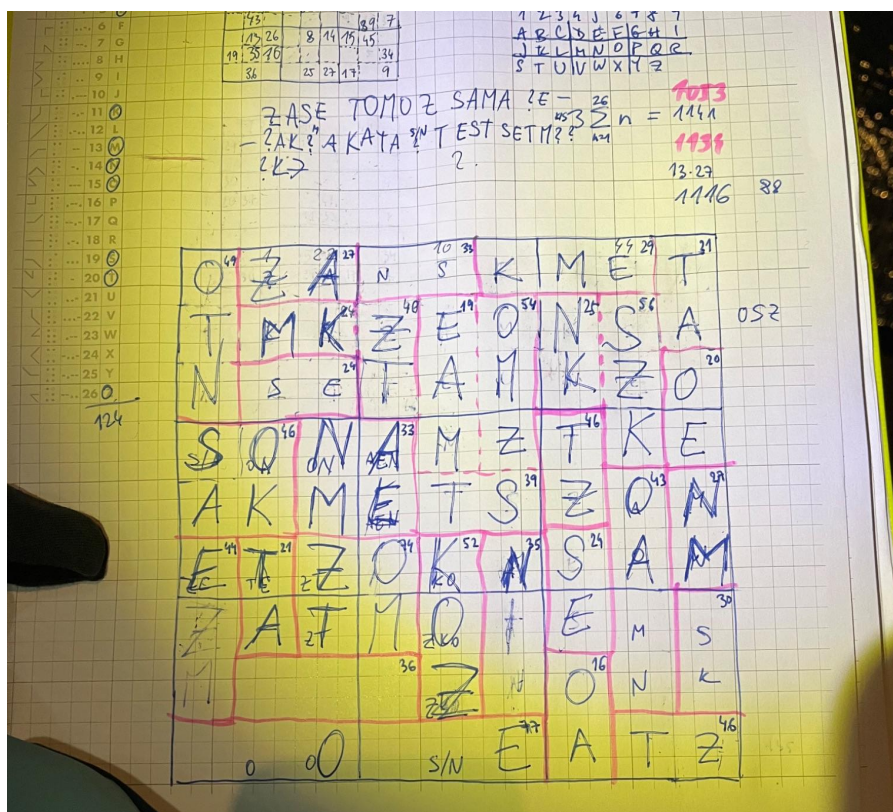
Po cestě začínáme být trochu nervózní, Saša vidí v dáli čelovky jinde, než kam jdeme my. Zhruba v polovině cesty zastavujeme, vytahujeme šifru. Napadá mě, že by Kyndlíčky + Dlouhá liška mohlo znamenat jít přesně mezi tyto dva body, což vychází na místo, kde by stanoviště mohlo být a bylo by to v rozumnější vzdálenosti i na rozumnějším místě než Dlouhá liška. Pořád mi to přijde ale málo opodstatněné. Kompromisně se rozdělujeme, Saša s Davidem jdou do středu úsečky, my k Dlouhé lišce. Šifru si nechávám vytaženou a přemýšlím, jak by to orgové mohli myslet... a ukazuje se, že jediné písmeno tajenky, které jsme si na základě kontextu domysleli, bylo to třetí od konce. Tajenka nekončí “v poli” ale “v půli”, všechno dává větší smysl a my se můžeme hned otočit a dohnat zbytek týmu.

Sedmička je opět příjemně týmová – pojmenováváme obrázky, řešíme přesmyčky. Klíčová pozorování o tom, že každé slovo je obsaženo v právě jedné skupině písmen dole, i že ta hlavní slova jsou spojená s mocninami dvojky, přicházejí rychle. Opět mi tohle přijde jako typická napalmí šifra s obrázky a hrou s písmenky, okořeněná milým nápadem a vyčištěná uspořádaností všeho, kde pořadí nehraje roli. Radost luštit!

Na dalším stanovišti potkáváme hodně týmů, dokonce zahlédnu Jiříka z týmu Rodičové Jonášovi, což prozrazuje, že nás čeká asi první těžká šifra. Šifra je umístěna na návsi, takže přítomnost asi o sto lidí víc než je zde běžné mírně stresuje okolní psy. Hned co usedneme pod lampu, z okna řve paní, že jsme se asi zbláznili, že ti psi nedají pokoj. Preventivně si předsedneme jinak.

Poznáváme killer sudoku, skládáme dílky. Obsahy dílků jsou sice pěkná celá čísla, ale nesedí na to, že by to byly součty číslic 1 až 9. Prosazuju myšlenku, že by to mohla být jiná operace než součet, třeba součin (to by sedělo k obsahům) – to samozřejmě nefunguje, tak třeba nějaká hříčka jako počet písmen ve slovech těch čísel... bez úspěchu. Zkusíme sečíst všechny plochy, pro jistotu na víc pokusů, každý pokus klasicky dá jiný výsledek, ale pohybuje se to kolem 1100. Když 1100 vydělíte 81, dostanete zhruba průměrnou hodnotu písmene abecedy. Takže by to mohlo být sudoku, kam se doplňují písmena? V tuto chvíli je asi půl druhé v noci a Vojta se odpojuje.

Napadá mě, že by to mohly být tři zpřeházené polské kříže, které fungují jako sudoku. Ale máme málo informací, asi nám zase něco uniká. Přiblížíme se, otevíráme první energiťáky a čekáme na nápovědu. Nápověda opět napoví přesně to, co potřebujeme – že jde o sudoku z písmen KNEZ TOMAS. Trvá nám to ještě skoro hodinu, než sudoku kvůli chybám dořešíme. V tuto chvíli jsem si myslel, že nám stále nějaký mezikrok unikl – proč kněz Tomáš? V cíli se pak dozvím, že kněz Tomáš byl jen v nápovědě a že jsme na tu konkrétní množinu písmen měli dojít čistě analyticky. To jsem opravdu nečekal, přijde mi to jako moc logická úloha a málo šifra. Osobně mám rád logické úlohy v šifrách jen jako koření, ne jako základ.

Na devítce přichází pro mě vrchol hry. Dostáváme jen jednu kopii šifry velkého formátu na tvrdém papíře. Usedáme a uleháme pod strom vedle fotbalového hřiště. Provedeme základní analýzu – kompletní česká abeceda v šedých kruzích, a pak písmena v průhledných kruzích, ze kterých se asi bude číst tajenka. Pojmenujeme obrázky, ale pak dlouho nevíme, co s tím, sice najdeme fragmenty slov na cestách, ale nic víc. No a pak mě něco osvítlí, vytáhnou špunt, a přijde řada pozorování v řádu jednotek minut – obrázky na špuntu jsou podslova slov ze šifry, špunt se tam dá přiložit aby seděly “vroubky” (!), dá se díky správné délce překlápět mezi sousedícími kruhy (!!) a dokonce valit jako sud vína mezi rovnoběžnými hranami grafu (!!!) a přitom sbírat písmenka do tajenky! Nadšení nebere konce. Na druhý pokus se daří číst tajenku a vyrážíme k mostu VJV.

Jdeme nejkratší cestou (podél řeky), která je zarostlá vlhkou trávou. Saši vlnou vanský a já si trochu vyčítám, že jsem včas nenavrhoval jinou cestu, která by byla delší, ale sušší (promiň, Sašo :/). Další šifra je klasická hříčka s homonymy, čteme mřížku a frčíme dál.

Jedenáctka je další šifra, kterou preventivně rozstříháme, přestože na ní piktogram nůžek není. Vše systematicky nalepíme na průhledný papír (kdyby se to náhodou skládalo), pojmenujeme. Zkoušíme i interpretaci prohazování čtverců v každé dvojici. Hodina uteče jako nic, takže bereme nápovědu, která potvrzuje sedmisegmentový displej, jen to nejsou písmena, ale čísla. Pak ještě chvíli trvá přijít na čtení, ale i to se podaří. Na této šifře se mi zpětně moc líbí to použití obrázků, ve kterých je vždy sedmisegmentový displej. Jen ten čtecí krok mi přišel málo potvrzující se (proč ty nuly; slova mají i víc než 9 písmen; pojmenování nejsou vždy úplně jednoznačná atd. – jsou to detaily, ale prostě jsem neměl pocit, že tímhle čtením jdu na jistotu).

Dvanáctka je šifra pro ty, kterým nevadí hodně přepisování, počítání a podobných autistických kratochvílí. Takže já jsem spokojen a holky si mezitím zdřímnou (bohužel nemám fotku, tak níže přikládám ilustrační foto z NaPALMně před 4 lety). Mezitajenka “Vem si tužku a táhni” zní jako že budeme hrát piškvorky nebo lodě. Kreslení nám přišlo méně pravděpodobné, ale zvažovali jsme ho. David zjišťuje, že kruhy s výsečemi jsou unikátní (z hlediska rozsvícených výsečí) a je jich 61 z 64 možných. Když jsme si rozkreslili zadání podle rozsvícení každého typu výseče, vykourly na nás zajímavé pravidelnosti, které naznačovaly, že by to mohla být čísla v binárním zápisu – některé byly shluknuté a některé zase ne. První pokus seřazení výsečí nevyšel (zkusil jsem po sloupcích sestupně podle braila, když byla mezitajenka v braillu, navíc to sedělo se zmiňovanou analýzou), někdy v tuto chvíli uplynula hodina, takže jsme si vzali nápovědu (zde asi nejvíc zbytečně, ale strategie velela jasně). Nápověda potvrdila správnost naší analýzy, takže jsme znovu očíslovali políčka, pospojovali je tahem tužkou a mohli vyrazit očekávaným směrem do Uherčic. Tato šifra mi přišla taková umělá, ale vlastně dobrá – analýza vedla ke správnému postupu.

ilustrační foto (NaPALMně 2020)

Další šifra je něco, co taky na NaPALMně nevidím poprvé – cosi neuchopitelného, co zkušené luštitelce vyvede z míry, protože vůbec neví, co mají dělat. A my taky asi 20 minut vůbec nevíme, co dělat. Pak zničehonic někdo, tuším Saša, upozorňuje na lístečky kolem obdélníku ve čtyřech různých barvách, které jsou shodné s jinými lístečky spojenými s větvičkami. Beru fólii, dokresluju větvičky do obdélníku a JEZ je jasný na první pohled.

Na čtrnáctku docházíme zároveň s týmem Aha pozdravuje te ema a sara, se kterým se neustále předbíháme od začátku hry. Oni nás předběhnou ve vyzvednutí šifry, tak jim to o chvíli později vrátíme rychlejším vyluštěním šifry. Tohle byla další z mnoha šifer, kde nejtěžší krok byl ten čtecí – k tomu se ještě později vrátím. Jinak opět pěkná, týmová šifra.

Je 10:15 a při přesunu na patnáctku říkám Davidovi, že si myslím, že v cíli bychom mohli být s pohodlnou rezervou. Bohužel předpokládám, že bude kolem 15 stanovišť, jak o sobě hra říká na hlavní stránce, a ne kolem 17, jaká je realita posledních ročníků. Patnáctku s námi opět luští i Vojta a je to zase krásně čistě zkonstruovaná šifra. Bohužel se zasekneme opět při čtecím kroku. Pracujeme s tím, jakých čtverců jsou písmena dole součástí, ale máme víc interpretací, jak se to dá dělat (počítaje jen rohy / jen obvody / i obsahy; s čísly 1–4 / s čísly 1, 4, 9, 16), a i kvůli chybám z nepozornosti se nám tajenku přečíst nedaří. Znovu bereme nápovědu, která potvrdí jeden ze zkoušených postupů, tak to Vojta udělá znovu a ejhle, teď už to vychází.

Šestnáctku vyzvedáváme 72 minut před koncem. Slova jdou rychle, piškvorky jsou nápadné. Chceme piškvorky hrát, tak to zkusíme nějak pomoci slovy, třeba třetí slovo **strom** může protnout předchozí slova **pot** a **rex**. Ale dál to nefunguje. Proč jsou ty věty na každém řádku dvě? A proč jsou tak kostrbaté? Něco v nich je ještě schováno, ale nemůžeme přijít na to, co. Když už se krátí čas do konce a vypadá to beznadějně, Saša hlásí, že se šifra jmenuje **Začátečníci** a mohlo by se něco dělat s prvními písmeny vět – bingo! Odehrajeme piškvorky, pozorování o 26 řádcích samozřejmě máme, takže rovnou píšeme písmena na souřadnice a vychází heslo **sýček**. A poslední řádek šifry je milý detail :)

Naděje na dojití do cíle se rozplývá v momentě, kdy zjišťujeme, že sedmnáctka není cíl, ale ještě šifra. Vyzvedneme ji 10 minut před koncem a už jen symbolicky zkusíme luštit. Končíme nejen na sedmnácté šifře, ale i sedmnáctém místě.

Pořadí	Název týmu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Konec
1.	ROFLCOPTER!	17:30	17:47	18:16	18:44	18:59	19:42	20:20	21:03	22:28	00:39	01:06	01:45	02:25	03:25	04:27	05:48	06:15	06:54	06:59
2.	Radkuv Tíman	17:30	17:54	18:37	19:25	19:59	20:35	21:11	22:01	01:04	03:27	03:59	04:43	05:26	06:08	06:57	07:53	08:15	08:41	08:45
3.	Bazinga	17:30	17:57	18:26	19:24	19:50	20:41	21:27	22:33	00:56	02:18	02:51	03:49	04:40	05:21	06:19	07:23	08:11	08:50	08:51
4.	Rodičové Jonášovi	17:30	17:58	18:37	19:13	19:41	20:23	21:24	22:13	01:11	02:22	02:56	03:49	04:34	05:13	06:49	07:59	08:35	09:13	09:17
5.	Byli jsme 4. nasazení	17:30	17:50	18:14	19:18	19:48	20:22	20:59	21:33	23:15	01:21	01:56	02:44	03:20	03:49	09:21	07:56	08:17	09:51	09:58
6.	Hrošci ve slevě	17:30	17:53	18:31	19:04	19:33	20:06	20:55	21:42	00:04	01:20	01:55	03:29	04:49	05:38	08:01	09:10	09:40	10:11	10:15
7.	Spící Volové	17:30	17:54	18:29	19:01	19:19	20:00	20:52	21:42	00:05	01:16	01:47	03:15	04:02	04:59	07:40	08:58	09:36	10:23	10:33
8.	Aaaa	17:30	18:18	18:32	19:34	20:15	21:23	22:12	23:03	02:05	03:39	04:21	05:15	05:54	06:27	08:04	09:20	10:06	10:57	10:58
9.	Radkuv tým	17:30	18:00	18:50	20:07	20:58	21:55	23:20	23:54	02:34	04:42	05:16	06:05	06:51	07:46	08:44	10:54	11:34	12:37	12:46
10.	Míha	17:30	17:57	18:48	19:15	20:01	20:46	21:28	23:03	01:22	03:30	04:02	04:49	05:32	07:09	09:32	11:20	12:03	12:41	12:52
11.	Lentilky	17:30	18:02	18:49	19:19	19:40	20:30	21:15	22:38	00:38	02:50	03:33	04:44	05:27	07:29	10:10	11:59	12:23	13:25	13:31
12.	coredump	17:30	18:16	18:57	19:38	20:28	21:14	22:20	00:14	03:23	04:55	05:28	06:27	07:02	07:47	10:18	11:39	12:08	13:40	13:43
13.	Kanonský divisor	17:30	17:57	19:09	19:43	20:12	21:10	22:44	23:52	02:05	03:59	04:34	05:54	06:53	07:46	10:34	12:36	13:10	13:53	13:57
14.	Ešte sa jahodneme	17:30	17:53	18:39	19:22	19:48	20:34	21:34	22:23	00:51	02:36	03:15	05:01	05:41	07:56	11:55	12:53	13:18	13:56	
15.	Kosáci	17:30	17:59	18:46	19:36	20:13	20:51	22:01	00:19	02:35	03:59	04:34	05:41	06:33	07:57	10:36	11:38	12:51		
16.	Surfující šišky	17:30	18:04	18:50	19:23	19:48	20:27	22:13	23:48	03:08	04:52	05:37	07:20	08:29	09:32	10:51	12:45	13:16		
17.	Katastrof technik	17:30	18:02	19:06	19:51	20:16	21:08	22:57	23:56	02:59	04:37	05:21	07:02	08:43	09:42	10:51	12:48	13:49		
18.	aha pozdravuje te ema ...	17:30	18:06	18:50	20:00	21:24	22:07	22:59	23:34	03:16	05:46	06:26	07:26	09:10	09:42	12:15	13:37	13:58		
19.	Brouk v hlavě	17:30	18:31	19:13	20:01	20:32	21:27	22:34	23:22	03:19	05:27	06:12	06:58	08:17	08:53	10:25	12:25	13:32		
20.	aMATHen	17:30	17:59	18:49	19:22	19:46	20:28	21:27	23:07	02:10	04:24	05:03	06:58	08:33	10:09	12:46				
21.	Tranquilo, seňor!	17:30	18:19	18:57	20:05	20:55	22:27	23:35	00:38	03:37	06:45	07:24	08:21	10:03	10:46	13:08				
22.	Mano Michnavský	17:30	18:08	19:36	20:06	21:09	22:04	00:43	01:41	06:07	08:49	09:53	10:51	11:55	12:38	13:48				
23.	žb	17:30	18:10	19:21	20:42	21:11	22:10	23:26	00:09	04:09	05:37	06:17	07:48	08:39	09:46	12:50				
24.	Albert Stallone	17:30	17:54	18:32	19:44	20:06	21:06	22:20	00:03	03:23	05:56	06:28	07:29	09:09	10:28	13:06				
25.	Zvířátka	17:30	17:59	18:45	19:18	20:19	21:09	21:56	22:33	02:01	06:09	06:56	08:21	10:16	10:47	13:54				
26.	žufouni	17:30	18:19	19:05	19:43	21:07	22:09	23:05	01:04	04:27	06:58	08:06	09:05	11:00	12:08					

Závěrem

Na letošní NaPALMně se mi moc líbilo téma, které bylo plně využito. Jen jsme čekali i návštěvu nějakého vinného sklípku :) Šifry jako vždy čisté, zábavné, dobře otestované. Top seven jsou pro mě šifry 9, 5, 7, 15, 16, 4 a nápovědová 3 (byť jsem ji neluštil).

K designu šifer mám jedinou připomínku – přišlo mi, že často je nejtěžší krok šifry ten čtecí. Je škoda, když tým zvládne dva tři kroky a pak se zasekne na čtení a musí vzít holuba nebo děda. Myslím, že to je důsledek toho, že se šifry navrhují s primárním zaměřením na první kroky (vytvoření nějaké struktury, např. Čtverce ABCD) a čtecí krok se vymýšlí až

sekundárně na danou strukturu. Letos bych do této kategorie zařadil šifry 5, 11, 14, 15. A třeba u té pětky mi to vůbec nevadí, protože to čtení je vysoce elegantní.

Každopádně musím znovu zopakovat, že NaPALMně je prostě nejkonzistentnější šifrovačka, a to v dobrém slova smyslu – nepamatuju ročník, ze kterého bych neměl skvělý pocit. Spoustu nezapomenutelných šifrovacích zážitků mám právě z NaPALMně. Stavění z lega na sjezdovce, AZ-kvíz, Cimrmani v kulturáku... už se nemůžu dočkat na další ročník :) A teď jdu teda dopsat tu diplomku...

Ještě jednou díky!

za Katastrof technik
Vašek